

УДК 37.09:343.929

Онищук Петро

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

onyshchuk.petro.2000@gmail.com

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ У СФЕРІ ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Запобігання злочинності серед неповнолітніх в Україні є дуже важливим та актуальним питанням. Для зниження кількості правопорушень та мінімізації факторів формування протиправної поведінки дітей необхідне створення системи спеціальних освітніх стратегій. Ці стратегії обумовлюють забезпечення професійного підходу осіб, уповноважених на роботу із дітьми, та співпрацю між державними органами і громадськими організаціями задля впровадження найкращих практик та методів, спрямованих на запобігання злочинності серед молоді та формування у них правильних життєвих орієнтирів.

У 2018 році Уряд схвалив Національну стратегію реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року. Ключовим завданням стратегії було запровадження цілісної системи заходів, що включає профілактичні та освітні програми, адресні соціальні послуги, що можуть допомогти дитині набути навичок з розв'язання соціальних, побутових проблем, створення можливостей для навчання керувати власною поведінкою та виваженого ставлення до своїх вчинків, професійного розвитку та налагодження стосунків у сім'ї та громаді [1].

З метою втілення цього завдання та зважаючи на європейський вектор розвитку нашої держави, протягом останніх років в Україні відбувався процес впровадження та адаптації позитивного досвіду провідних закордонних країн у сфері освітніх стратегій та програм,

спрямованих на запобігання кримінальної поведінки серед неповнолітніх.

Зокрема, в українських закладах освіти успішно реалізовані такі освітні стратегії, як Програма соціально-емоційного та етичного навчання та модель «Школа вільна від насильства».

Програма соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) – це освітня програма, розроблена спеціалістами Emory University для міжнародного використання. Для кожного рівня освіти є свої набори уроків: для ранньої початкової школи (1–2 класи), для пізньої початкової (3–4 класи), для середньої (5–9 класи), для старшої (10–12 класи) [2].

Програма базується на найновіших розробках різних сфер науки, насамперед – науки про нервову систему. Йдеться, наприклад, про те, як людина переживає стрес, і головне – як із ним боротися. Дітей навчають ділитися переживаннями, відчувати підтримку, володіти емоціями, ухвалювати рішення.

Програма вже працює в США, Чилі, Колумбії, Бразилії, Австрії, Німеччині, Швейцарії, Іспанії, Італії та Індії. Ця програма є майже універсальною для різних культур, оскільки при її створенні науковці враховували особливості різних країн.

З 2019 року в Україні 26 загальноосвітніх закладів освіти з 23 областей розпочали впровадження СЕЕН у освітній процес на рівні офіційного експерименту всеукраїнського рівня.

Подібні програми допомагають розвивати в учнів навички соціальної компетентності, емоційного інтелекту та міжособистісних відносин, що може зменшити вірогідність втягнення їх у кримінальну поведінку.

В свою чергу, виходячи з завдань державної політики та спираючись на досвід Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) Хорватії та за фінансової підтримки Європейського Союзу, громадська організація «Ла Страда-Україна» ініціювала впровадження в освітній процес українських закладів освіти модель «Школа вільна від насильства».

Модель «Школа вільна від насильства» спрямована на:

- забезпечення комфортних і безпечних умов навчання та перебування в закладі освіти;
- створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації;
- зменшення кількості випадків насильства з боку однолітків;
- залучення дітей до розробки політик і заходів проти насильства;
- підвищення обізнаності про наявне насильство серед дітей, зниження толерантності до насильницької поведінки, залучення дітей, батьків і вчителів/вчительок до створення захисного середовища.

Діяльність програми складається з двох напрямів: створення в закладах освіти системи протидії та реагування на випадки насильства над дітьми та впровадження відновного підходу (принципу «не звинувачувати») в освітній процес закладу [3, с. 5].

Такий комплексний підхід безумовно впливає на створення безпечного та дружнього середовища в школах, що сприяє зменшенню злочинності серед неповнолітніх та позитивному соціальному розвитку молоді. Отже, вбачається тенденція впровадження в Україні заходів міжнародного досвіду у сфері освітніх стратегій, спрямованих на запобігання злочинності серед неповнолітніх, що дозволяє активно працювати над підвищенням результативності профілактики злочинів серед неповнолітніх у нашій державі.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1027-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1027-2018-p#Text> (дата звернення: 07.03.2024).

2. Що таке програма соціально-емоційного та етичного навчання і як вона працює. *Нова українська школа*. Веб-ресурс НУШ. URL: <https://nus.org.ua/articles/shho-take-programa-sotsialno-emotsijnogo-ta-etychnogo-navchannya-i-yak-vona-pratsyuje/> (дата звернення: 07.03.2024).

3. Андрєєнкова В. Л., Бондар В., Войцях Т. та ін. Впровадження моделі «Школа вільна від насильства» в закладах освіти. Київ, 2023. 160 с. URL: https://la-strada.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/b_2023_08_22_web.pdf?fbclid=IwAR3sC6Ou-Fw3vsvl4KnrJrP73Mi1qoL9Znz6EeM6seAxaRBDGD0nqWBie1k (дата звернення: 07.03.2024).